

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **J. H.,** proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství,** se sídlem Masarykova 31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 8. 2017, č. j. 31 Af 12/2017 - 48,

takto:

I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**

II. Kasační stížnost proti výroku III. až V. usnesení krajského soudu **se odmítá.**

III. Kasační stížnost proti výroku I. a II. usnesení krajského soudu **se zamítá.**

IV. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti proti výrokům III. až V. usnesení krajského soudu.

V. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti proti výrokům I. a II. usnesení krajského soudu **nepřiznává.**

Odůvodnění:

[1] Žalobce se žalobou podanou u Krajského soudu v Brně, který věc posléze postoupil Krajskému soudu v Hradci Králové, domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 11. 2016, č. j. 53656/16/5100-31461-711333, kterým žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Finančního úřadu pro Královéhradecký kraj ze dne 25. 2. 2016, č. j. 277350/16/2711-70462-603495, kterým byl podle § 252 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, v rozhodném znění, žalobce vyrozuměn o předpisu úroku z prodlení úhrady daňových povinností na dani z převodu nemovitostí za období od 1. 9. 2011 do 25. 5. 2015 ve výši 33 373 Kč.

[2] Na výzvu soudu k zaplacení soudního poplatku žalobce svým podáním ze dne 10. 4. 2017 namítl podjatost všech soudců Krajského soudu v Hradci Králové, požádal o osvobození od soudních poplatků, o ustanovení zástupce z řad advokátů a dále požádal, aby soud přiznal žalobě odkladný účinek.

[3] O námitce podjatosti soudců krajského soudu rozhodl Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 8. 6. 2017, č. j. Nao 191/2017 - 35, podle něhož není žádný ze soudců správního úseku Krajského soudu v Hradci Králové vyloučen z projednávání a rozhodování dané věci.

[4] Krajský soud následně v usnesení ze dne 16. 8. 2017, č. j. 31 Af 12/2017 – 48, výrokem I. žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků, výrokem II. zamítl jeho návrh na ustanovení advokáta, výrokem IV. zamítl jeho návrh na přiznání odkladného účinku žalobě a výroky III. a V. žalobce současně vyzval k zaplacení soudního poplatku za žalobu proti rozhodnutí žalovaného a za rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě.

[5] Žalobce (stěžovatel) podal proti tomuto usnesení krajského soudu kasační stížnost, v níž namítal, že napadené usnesení je v celém rozsahu objektivně nesrozumitelné, nepřezkoumatelné, zmatečné a nicotné, neboť nevychází z rozhodného skutkového a právního stavu, který účelově obchází, hrubě zkresluje a staví pouze na domněnkách soudu. Současně stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a namítl podjatost soudců krajského soudu.

[6] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[7] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.).

[8] Pokud jde o splnění poplatkové povinnosti v řízení o kasační stížnosti, v tomto řízení stěžovatele poplatková povinnost nestíhá s ohledem na to, že jeho kasační stížnost nesměřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (blíže viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, všechna zde citovaná rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz). Z tohoto důvodu zdejší soud o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti nerozhodoval.

[9] Jak přitom vyplývá ze zmiňovaného usnesení rozšířeného senátu, stěžovatel v řízení o kasační stížnosti, která nesměřuje proti meritornímu rozhodnutí krajského soudu ani proti rozhodnutí, jímž se řízení před krajským soudem končí, nemusí splňovat ani podmínky dle § 105 odst. 2 s. ř. s. (povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právnického vzdělání advokátem nebo jeho zaměstnancem nebo členem, který má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie).

[10] I přesto ovšem stěžovatel podal návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, a pokud by splňoval zákonné podmínky, jistě by mu Nejvyšší správní soud zástupce, přestože v této věci není zastoupení advokátem obligatorní, mohl ustanovit. O návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti tedy musel zdejší soud rozhodnout. Nejvyšší správní soud podotýká, že podle § 35 odst. 9 s. ř. s. se pro rozhodnutí o ustanovení zástupce vyžaduje kumulativní splnění dvou podmínek, a to jednak splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytná potřeba takového zastoupení k ochraně práv účastníka řízení. Nejvyšší správní soud neshledal především splnění druhé nutné podmínky pro ustanovení zástupce, tedy jeho nezbytnost k ochraně práv stěžovatele. Kasační stížnost má požadované základní náležitosti, je zřejmé, čeho se jí stěžovatel domáhá; přitom v posuzované věci se jedná o posouzení nikterak komplikované otázky, o které soud může rozhodnout na základě podané kasační stížnosti a podkladů obsažených ve spise, aniž by bylo třeba za tímto účelem stěžovateli ustanovovat zástupce. Za této situace tedy Nejvyšší správní soud návrh na ustanovení zástupce zamítl.

[11] Pokud jde o splnění další nezbytné podmínky řízení o kasační stížnosti, shledal Nejvyšší správní soud, že je v rozsahu, v němž směřuje proti výrokům III. až V. usnesení krajského soudu, nepřípustná.

[12] Pokud jde o výrok IV. napadeného usnesení krajského soudu, jímž bylo rozhodnuto o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku žalobě, podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu je rozhodnutí o odkladném účinku žaloby rozhodnutím, které je podle své povahy dočasné a tedy kasační stížnost proti takovému rozhodnutí je dle § 104 odst. 3 písm. c) s. ř. s. nepřípustná [srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2004, č. j. 5 As 52/2004 - 172, publ. pod č. 507/2005 Sb. NSS, v němž bylo vysloveno, že „*přiznáním odkladného účinku žalobě se pozastavují účinky napadeného rozhodnutí správního orgánu do skončení řízení před soudem (§ 73 odst. 3 s. ř. s.). V tomto smyslu jde o stejný důsledek, který s sebou přináší aplikace § 38 odst. 4 s. ř. s., o předběžném opatření, jež zaniká nejpozději dnem, kdy se rozhodnutí soudu, jímž se řízení končí, stalo vykonatelným. Obdobně i toto usnesení lze i bez návrhu zrušit (§ 73 odst. 4 s. ř. s.), ukáže-li se v průběhu řízení, že pro jeho přiznání nebyly důvody, nebo že tyto důvody v mezidobí odpadly. Rozhodnutí o odkladném účinku žaloby jako procesní institut je zcela nepochybně svou povahou rozhodnutím dočasným, neboť má pouze omezené trvání; není-li zrušeno soudem, zaniká z moci zákona. Soudní řád správní celé ustanovení § 104 koncipuje natolik jednoznačně, aby nevznikaly žádné pochybnosti o jeho správné aplikaci; kasační stížnost považuje za nepřípustnou ve věcech volebních, týkaje se nákladů řízení, důvodů rozhodnutí, opětovného rozhodnutí soudu prvého stupně, vedení řízení, rozhodnutí povahy dočasné a konečně absence důvodů uvedených v § 103 s. ř. s. a důvodů prve neuplatněných. Z uvedeného výčtu je zřejmé, že zákonodárce neposkytuje prostor pro další konkretizaci dle zvláštních okolností případu, když z hlediska právní teorie i soudní praxe je zcela zřejmé, co se míní vedením řízení i rozhodnutím dočasné povahy. Dočasnou povahu má i rozhodnutí, jímž byl – jako v případě stěžovatele – návrh na přiznání odkladného účinku žalobě zamítnut. Zamítavé rozhodnutí totiž nijak nepředjímá postup soudu při rozhodování o věci samé (srov. např. NSS 1 Ans 23/2003)*“].

[13] Dočasný charakter rozhodnutí o odkladném účinku žaloby ve správním soudnictví potvrdil i Ústavní soud, který v usnesení ze dne 9. 6. 2005, sp. zn. III ÚS 156/05, publ. pod č. 13/37 Sb. ÚS, uvedl, že „*rozhodnutím dočasným je nepochybně i rozhodnutí, kterým soud rozhoduje o návrhu žalobce na přiznání odkladného účinku žalobě, a to bez ohledu na to, zda*

soud podanému návrhu vyhoví či nikoli. Rozhodnutí krajského soudu, kterým byl zamítnut návrh na přiznání odkladného účinku žalobě, nijak neovlivňuje průběh samotného řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu. Pokud by této žalobě bylo vyhověno a meritorní správní rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno, lze se postupem, který je upraven v zákoně č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, domáhat náhrady škody způsobené nezákonným rozhodnutím".

[14] Stejně tak nepřípustnou je rovněž kasační stížnost v části napadající výroky III. a V. usnesení krajského soudu jimiž byl stěžovatel vyzván k zaplacení soudního poplatku, neboť se jedná o rozhodnutí, kterým se upravuje pouze vedení řízení ve smyslu § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2006, č. j. 5 As 15/2005 – 47, publ. pod č. 973/2006 Sb. NSS, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2008, č. j. 1 As 2/2008 – 47).

[15] Nejvyšší správní soud tedy kasační stížnost v rozsahu, v němž směřovala proti výrokům III. až V. usnesení krajského soudu, odmítl dle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 104 odst. 3 písm. b) a c) a § 120 s. ř. s. jako nepřípustnou.

[16] Kasační stížnost naopak v rozsahu, v němž směřuje proti výrokům I. a II. usnesení krajského soudu, je přípustná a jsou, jak již bylo výše vysvětleno, splněny i ostatní podmínky řízení o této části kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud tedy dále přistoupil k posouzení této zbývající části kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda v tomto rozsahu napadené rozhodnutí krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že tato část kasační stížnosti není důvodná.

[17] Krajský soud při posouzení žádosti o osvobození soudních poplatků vycházel z údajů o majetkových poměrech stěžovatele obsažených ve spisu sp. zn. 31 Af 93/2014, neboť stěžovatel přes výzvu soudu nesdělil ani nedoložil aktuální informace o svých majetkových poměrech. Ze zmíněného spisu krajský soud zjistil, že stěžovatel je svobodný a má vyživovací povinnost k nezletilé B. H., narozené v roce X, s níž žije ve společné domácnosti. Dcera je držitelkou průkazu ZTP/P; stěžovatel předložil kopii proforma faktury vystavené společností ADELI, s.r.o., na částku 2778 Kč na rehabilitační kurz pořádaný ve dnech 21. 2. 2011 až 5. 3. 2011 a fakturu na stejný kurz pořádaný ve dnech 19. 9. 2011 až 1. 10. 2011 na částku 2578 Kč. Dle doloženého protokolu (bez uvedení data jeho vydání) bylo Všeobecnou zdravotní pojišťovnou uhrazeno B. H. na dětské chodítko v ceně 18 239 Kč celkem 7000 Kč. Dle potvrzení činil průměrný měsíční příjem stěžovatele za rok 2014 7718 Kč a za leden 2015 pak 7766 Kč; dále stěžovatel předložil daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob za rok 2012 a uvedl, že nemá majetek, který by mohl být zpeněžen, neboť je „obstaven zcela nezákonnými exekucemi", které mu brání v dispozici s majetkem.

[18] Krajský soud poukázal na to, že osobní osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Pokud jde o zkoumání

předpokladu pro osvobození, krajský soud zdůraznil, že účastníka zatěžuje jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Jinak řečeno, pokud chce být účastník ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků procesně úspěšný, musí nejen uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který dle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, ale musí i takové tvrzení řádně doložit. Současně platí, že k tomu, aby bylo možno přistoupit k liberaci účastníka řízení (ať již fyzické nebo právnické osoby) od poplatkové povinnosti, musí být zcela osvědčeno, že pro (celkové) poměry účastníka není možno setrvávat na jeho poplatkové povinnosti.

[19] Z obsahu správních a soudních spisů v jiných řízeních krajský soud měl za prokázané, že stěžovatel je vlastníkem rozsáhlého nemovitého majetku. Např. dle LV č. X pro obec a k. ú. L. je stěžovatel z jedné ideální poloviny spoluvlastníkem pozemku st. p. č. X se stavbou a pozemků p. č. X a p. č. X, které vydražil v roce 2011 za 250 000 Kč. Dle LV č. X pro obec a k. ú. R. J. je dále spoluvlastníkem v podílu 1/3 budov bez čp. a pozemků st. p. č. X; dále vydražil dne 19. 10. 2010 pozemek st. p. č. X s rozestavěnou stavbou a pozemek p. č. X v k. ú. X (LV X) za 2 810 000 Kč. Z těchto údajů krajský soud vycházel, neboť stěžovatel přes výzvu ve stanovené lhůtě jiné údaje neposkytl.

[20] Nejvyšší správní soud konstatuje, že z údajů shora popsaných, které měl krajský soud k dispozici, nebylo možné učinit závěr o tom, zda majetkové poměry stěžovatele odůvodňují osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel požadované podklady soudu nepředložil. Z podkladů, které stěžovatel doložil, resp. na jejich použití odkázal, vyplynulo pouze, že pobírá minimální mzdu. Pokud jde o jeho vyživovací povinnost k dceři, není zřejmé, zda na nezletilou přispívá její matka, případně jakou částkou. Náklady na rehabilitaci stejně jako na pořízení chodítka byly vynaloženy již v roce 2011. Navíc proforma faktura není dokladem o zaplacení v ní uvedené částky, ale jde o neúčetní písemnost, která časově předchází skutečnému účetnímu dokladu, např. faktuře.

[21] Krajský soud proto nepochybil, pokud stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznal. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplňoval podmínky pro osvobození od soudních poplatků dle § 36 odst. 3 s. ř. s., nebylo třeba, aby se krajský soud zabýval též otázkou, zda došlo k naplnění druhé podmínky pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. (nyní § 35 odst. 9 s. ř. s.), tj. potřeby zastoupení k ochraně jeho práv, a po právu návrh stěžovatele na ustanovení zástupce zamítl. Bylo na stěžovateli, aby krajskému soudu konkrétně popsal své majetkové poměry a doložil doklady dosvědčující jeho nemajetnost. Pokud tak stěžovatel neučinil, nebyl krajský soud povinen zjišťovat jeho výdělkové a majetkové možnosti z úřední povinnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS).

[22] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost proti výroku I. a II. usnesení krajského soudu důvodnou, proto ji v tomto rozsahu dle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[23] Nejvyšší správní soud nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, protože o samotné kasační stížnosti bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení.

[24] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dále připomíná, že o námitce podjatosti soudců Krajského soudu v Hradci Králové již zdejší soud rozhodl usnesením ze dne 8. 6. 2017,

č. j. Nao 191/2017 – 35, přičemž stěžovatel ani nyní neuvedl žádné konkrétní důvody a pouze zopakoval svůj obecný nesouhlas s obsazením soudu. Za těchto okolností již nebylo třeba, aby se Nejvyšší správní soud znovu zabýval stěžovatelem uplatněnou námitkou podjatosti, o níž již bylo pravomocně rozhodnuto.

[25] Výrok o náhradě nákladů řízení o té části kasační stížnosti, která byla Nejvyšším správním soudem odmítnuta, se opírá o § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž nemá v takovém případě žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

[26] Výrok o náhradě nákladů řízení o té části kasační stížnosti, která byla Nejvyšším správním soudem zamítnuta, se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Úspěšnému žalovanému ovšem žádné náklady v tomto řízení nevznikly, takže mu Nejvyšší správní soud náhradu jeho nákladů nepřiznal.

P o u č e n í :
Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 13. října 2017

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu